

Udruženje “Obrazovanje gradi Bosnu i Hercegovinu – Jovan Divjak”

Politika zaštite djece

Politika zaštite djece je obavezujući dokument koji su dužni provoditi svi zaposlenici, saradnici i volonteri Udruženja „Obrazovanje gradi Bosnu i Hercegovinu - Jovan Divjak“ („OGBiH-JD“) koji učestvuju u direktnom i indirektnom radu s djecom i imaju aktivnu ulogu u zaštiti njihovih prava.¹

Udruženje „Obrazovanje gradi Bosnu i Hercegovinu - Jovan Divjak“ je u potpunosti posvećeno zaštiti dobrobiti sve djece i prepoznaje odgovornost za promovisanje sigurnih praksi te zaštitu djece od štete, zlostavljanja i eksploatacije. Za potrebe ove politike i pridruženih procedura, dijete se prepoznaje kao osoba mlađa od 18 godina.

Cilj ovog dokumenta je da izloži pravila pravnih, stručnih i etički utemeljenih praksi u Udruženju „Obrazovanje gradi Bosnu i Hercegovinu – Jovan Divjak“, s ciljem zaštite djece od izloženosti nasilju, zlostavljanju i zanemarivanju ili riziku, sve u njihovom najboljem interesu.

Ova politika se temelji na sljedećim principima:

- Dobrobit djece je primarna briga.
- Svako dijete, bez obzira na dob, kulturu, invaliditet, spol, jezik, rasno porijeklo, socio-ekonomski status, vjersko uvjerenje i/ili seksualni identitet, ima pravo na zaštitu od svih oblika štete i zlostavljanja.
- Zaštita djece je odgovornost svih nas.
- Djeca imaju pravo izraziti svoje mišljenje o svim pitanjima koja ih se tiču, ukoliko to žele.
- Udruženje će raditi u partnerstvu s djecom i roditeljima/starateljima i drugim organizacijama kako bi promoviralo dobrobit, zdravlje i razvoj djece.
- Primjenjivi pravni propisi u Bosni i Hercegovini i Konvencija o pravima djeteta.
- Relevantno znanje o svim oblicima zlostavljanja (fizičko, seksualno, emocionalno), zanemarivanju i izloženosti porodičnom i vršnjačkom nasilju kod djece i mladih, kao i posljedicama za djecu.
- Stručno znanje o radu s djecom, mladima i njihovim porodicama.

---

¹ Gramatička terminologija korištenja muškog i ženskog roda za pojmove u ovom dokumentu uključuje oba roda.

Ova politika je usklađena sa zakonodavstvom BiH i njenim regulativama koje štite dobrobit djece ili sa međunarodnim standardima, ovisno o tome šta pruža bolju zaštitu. Zahtjevi zaštite djece u ovoj politici su dodatak svim drugim pozitivnim regulativama, uključujući, ali ne ograničavajući se na zahtjeve donatora.

Primjenjivi zakoni u Bosni i Hercegovini na kojima se temelji rad Udruženja:

- Konvencija o pravima djeteta,
- Konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda,
- Evropska konvencija o ostvarivanju dječijih prava,
- Ustav BiH i niz zakona koji se odnose na ovu oblast (Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, Porodični zakon, Krivični zakon, Zakon o zaštiti prava pacijenata, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o medicinskoj zaštiti, Zakon o zaštiti ličnih podataka).

U trideset i jednoj godini rada Udruženje je na svakodnevnoj usluzi djeci i mladima žrtava rata, djeci i mladima sa invaliditetom, kao i talentovanoj djeci/mladima, djeci/mladima romske nacionalne manjine i onoj u socijalnim potrebama. Udruženje – otvorenih vrata, u potpunosti je ostvarilo osnovni dio misije – bili smo prvo moralna, a zatim materijalna podrška djeci, mladima i njihovim roditeljima/starateljima u Bosni i Hercegovini.

Tokom proteklih 31 godinu, 63.457 djece, mladih i njihovih porodica koristilo je usluge i podršku u ukupnoj vrijednosti od 13.816.228,72 KM (7.064.125,57 EUR / 7.343.866,34 USD). Dodijelili smo 8.541 godišnju stipendiju djeci i mladima u ukupnoj vrijednosti od 7.795.945 KM (3.986.003,38 EUR / 4.143.879,91 USD). Podržali smo dvadeset i šest škola u BiH donirajući različitu opremu i pomažući u obnovi školskih objekata i fiskulturnih sala, dok je više od 50.000 korisnika primilo drugu vrstu direktne materijalne podrške ili učestvovalo u obrazovnim projektima u Bosni i Hercegovini i inostranstvu.

Tokom godina, Udruženje je realizovalo brojne značajne inicijative, uključujući:

- Pružanje emocionalne i psihološke podrške osobama pogođenim traumom (npr. programi posttraumatskog oporavka za djecu, mlade, roditelje i staratelje).
- Promovisanje mirovnog obrazovanja i izgradnje povjerenja na lokalnom i međunarodnom nivou (npr. organizovanje i učešće u srodnim programima u BiH i inostranstvu).
- Organizovanje edukativno-inkluzivnog kampa "Boračko Jezero", koji podstiče obrazovanje i inkluziju djece i mladih iz različitih društvenih i kulturnih sredina.
- Pružanje obuka i resursa mladima, osnažujući ih profesionalnim vještinama i podržavajući njihov karijerni razvoj.
- Stvaranje prilika za mlade iz povratničkih porodica, pomažući im u socijalnoj inkluziji i ličnom razvoju.

Udruženje sredstva za stipendiranje i ostale aktivnosti osigurava kroz: članarinu, organizovanjem filantropskih kulturnih događanja (koncerti, izložbe i sl.), izdavačkim aktivnostima, obrazovno-odgojne projekte, donacije privrednih subjekata i individualne priloge. Značajno je napomenuti da Udruženje raspolaže sopstvenom imovinom i materijalno-tehničkim sredstvima što omogućuje neometan rad sa korisnicima.

Terminologija i definicije / Osnovni pojmovi

A. Dijete ili djeca: Svaka osoba mlađa od 18 godina.

B. Zlostavljanje djece: Svaka radnja (ili aktivnost) koju osobe, institucije ili strane čine ili ne sprečavaju direktno ili indirektno zlostavljanje djece ili narušavanje njihove sigurnosti i zdravog razvoja u odraslu dob. Glavne kategorije zlostavljanja djece su:

- *Fizičko zlostavljanje:* Namjerno korištenje fizičke sile koje, s namjerom ili bez nje, uzrokuje rizik od stvarne povrede ili patnje djeteta. Fizička sila uključuje ne samo udaranje (rukom ili nogom), već i tresenje, štípanje, guranje, povlačenje, hvatanje, paljenje, sakaćenje ženskih genitalija, mučenje i druge fizičke radnje. Fizičke povrede ili patnje mogu uključivati, ali nisu ograničene na, modrice, ožiljke, oticanje mekih tkiva, hematome, prijelome, uganuća, dislokacije, opekotine, oštećenje organa, smrt, trajno zanemarivanje i druge ozbiljne povrede.

- *Emocionalno zlostavljanje:* Povreda emocionalnog, intelektualnog, mentalnog ili psihološkog razvoja djeteta. Može se desiti kao poseban slučaj ili kao dio redovnih aktivnosti. Emocionalno zlostavljanje uključuje, ali nije ograničeno na, ponižavanje ili omalovažavanje (npr. vrijeđanje, prijetnje, vikanje, psovanje, zadirkivanje, stalna kritika, sramoćenje, itd.), neusvajanje emocionalnih potreba djeteta, odbacivanje, ignorisanje, zastrašivanje, izolaciju ili ograničavanje.

- *Zanemarivanje:* Nepriznavanje osnovnih fizičkih ili psiholoških potreba djeteta, bilo namjerno ili nenamjerno. Zanemarivanje uključuje, ali nije ograničeno na, neosiguravanje adekvatne ishrane, odgovarajuće odjeće ili smještaja, kao i neizbjegavanje povreda, nedostatak nadzora, nedovoljna medicinska njega ili neodgovarajući medicinski tretman (npr. davanje lijekova bez odobrenja) ili neosiguravanje fizički sigurnog okruženja (npr. izloženost nasilju, boravak na nesigurnim mjestima, opasne prakse spavanja, ostavljanje djeteta sa neovlaštenim osobama, pristup oružju ili opasnim predmetima, neuspostavljanje sigurnog prostora za djecu, itd.).

- *Seksualno uznemiravanje:* Sve vrste seksualnog nasilja i prisile, seksualnih zahtjeva, manipulacije ili obmane, uključujući incest, prisilni brak, silovanje, uključivanje u ili izloženost nepristojnim slikama/videozapisima (pornografiji), seksualno ropstvo/trgovinu ljudima i obljava djeteta. Seksualno uznemiravanje može uključivati, ali nije ograničeno na, nepristojno dodirivanje ili izlaganje, eksplicitni seksualni jezik upućen djetetu ili o njemu te sticanje djetetovog povjerenja. Seksualno uznemiravanje ne mora uvijek uključivati dodir. Seksualna eksploatacija je svaka stvarna ili pokušana zloupotreba ranjivosti, razlike u moći ili povjerenja u seksualne svrhe, uključujući, ali ne ograničavajući se na, finansijsku, društvenu ili političku korist od seksualne eksploatacije drugog. Tehnologija se ponekad koristi kao alat za seksualnu eksploataciju djeteta. Seksualno zlostavljanje i uznemiravanje djece mlađe od 18 godina predstavlja povredu politike i može biti predmet krivičnih prijava, zavisno o dobi počinitelja, zakonskog okvira i običaja.

- *Elektronsko nasilje:* Namjerna, kontinuirana upotreba elektronskih i digitalnih medija (računari, pametni telefoni, internet aplikacije, društvene mreže...) od strane pojedinca ili grupe s ciljem nanošenja štete ili nelagode drugima (širenje neugodnih ili povjerljivih informacija, objavljivanje fotografija i snimaka bez dozvole, socijalna isključenost, napadi na privatnost, itd.).

- *Zlostavljanje fetusa:* Prekomjerna upotreba alkohola i droga tokom trudnoće, pretjerana fizička aktivnost trudnice i uzimanje neodobrenih lijekova.

- *Sindrom tresenog djeteta*: Nasilno tresenje djeteta od strane odrasle osobe (najčešće s ciljem smirivanja djeteta), što može uzrokovati krvarenje u mozgu i traumu mozga.

- *Manipulacija djetetom u slučaju razvoda*: Skup ponašanja i verbalnih i neverbalnih poruka kojima jedan roditelj šalje negativne poruke djetetu o drugom roditelju s ciljem njegovog isključivanja iz djetetovog života i otuđenja djeteta, bez obzira na to s kojim roditeljem dijete živi. Manipulacija je moguća od strane oba roditelja.

- *Svjedočenje porodičnom nasilju*: Situacija u kojoj dijete ili mlada osoba u porodici gleda ili sluša nasilne događaje, pokušava zaštititi jednog od roditelja ili primjećuje povrede nanesene roditelju. Iako roditelj ne mora direktno biti nasilan prema djetetu, život u porodici gdje se nasilje dešava može imati ozbiljne posljedice na daljnji psihofizički razvoj djeteta.

- *Sticanje povjerenja*: Proces u kojem odrasla osoba gradi odnos s djetetom ili njegovim starateljem s ciljem sticanja povjerenja radi seksualnog uznemiravanja ili zlostavljanja djeteta. Ovaj proces se obično odvija u fazama i ponekad ga je teško prepoznati. Ovo su neki od pokazatelja da odrasla osoba pokušava steći povjerenje djeteta ili njegovog staratelja:

- Poklanja više pažnje jednom djetetu
- Djetetu daje nagrade ili povlastice
- Izoluje dijete od druge djece
- Pokazuje interesovanje za dijete koje je posebno ranjivo ili u stanju potrebe (npr. dijete koje je ranije bilo iskorištavano od strane druge osobe)
- Sprijateljuje se s roditeljima ili starateljima koji su odgovorni za zaštitu djeteta
- Djetetu daje alkohol ili droge
- Stvara intimnost (npr. pravi šale koje samo njih dvoje razumiju ili govori djetetu da ga niko ne razumije osim osobe koja pokušava steći njegovo povjerenje)
- Prijeti, ucjenjuje, zastrašuje ili napada dijete govoreći mu da će nauditi njegovoj porodici ili prijateljima.

- *Eksploatacija*: Stvarno ili pokušaj uznemiravanja koristeći stanje ranjivosti, razlike u moći ili povjerenja u korist pojedinca koji koristi položaj moći, privilegiju ili bogatstvo (kroz namamljivanje, manipulaciju, prisilu ili obmanu) s ciljem uključivanja djeteta u rad, kućno ropstvo, prisilnu kriminalnu aktivnost, regrutaciju u vojsku ili za potrebe trgovine organima. Tipično, osobe koje eksploatišu dijete to čine kako bi ostvarile finansijsku, društvenu ili političku korist. Ovo se može desiti jednom djetetu ili grupi djece, u mjestu rođenja, izvan mjesta rođenja ili na međunarodnom nivou. Eksploatacija djece može uključivati, ali nije ograničena na:

- Domaće ropstvo (npr. čišćenje, briga o djeci, kuhanje, itd.)
- Prisilni rad (uglavnom u industriji ili poljoprivredi)
- Prisilne kriminalne aktivnosti poput džeparenja, prosjačenja, transporta droge, proizvodnje droge, prodaje plagiranih proizvoda koji se koriste za prevaru
- Prisilnu mobilizaciju djece ili uključivanje u kriminalne bande.

C. Informacije o djeci: Pisane ili elektronske informacije koje sadrže lične podatke u svrhu našeg rada.

D. Zaštita djece: Zaštita djece znači osiguravanje sigurnog okruženja za djecu. Nastojimo zaštititi djecu od svih oblika uznemiravanja i eksploatacije na svim mjestima gdje radimo, uključujući ugrožene zajednice u Bosni i Hercegovini i zemljama u regionu, te promovisemo prava i zaštitu djece na međunarodnom nivou.

E. Politika zaštite djece: Ova politika sadrži definicije, terminologiju, procedure i prakse koje koristimo kako bismo Udruženje “OGBiH-JD” učinili organizacijom sigurnom za djecu. Politika zaštite djece obavezuje svaku osobu uključenu u rad Udruženja “OGBiH-JD” na individualnu i kolektivnu odgovornost te preventivne mjere s ciljem osiguranja i zaštite djece od namjernih ili nenamjernih radnji koje mogu dovesti do stvarnog povređivanja od strane zaposlenika, predstavnika, vanjskih saradnika ili partnera Udruženja koji su u kontaktu s djetetom ili na njega utiču kroz naše projektne aktivnosti.

F. Dobrobit djece: Dobrobit djece znači organizovanje zajednice na način da bude sigurna za djecu. To uključuje prijave zlostavljanja djece koje se dešavaju izvan Udruženja “OGBiH-JD” i/ili su prema zakonu ili lokalnim propisima obavezne za prijavu nadležnim organima, što može obuhvatiti porodične, javne ili institucionalne prijave zlostavljanja djece.

G. Gosti: Svi koji nisu zaposleni u Udruženju “OGBiH-JD” i nisu njegovi predstavnici, a pozvani su da prisustvuju projektima ili učestvuju u aktivnostima koje organizuje Udruženje.

H. Komunikacija s javnošću: Dijalog u javnom prostoru s ciljem slanja poruke određenoj publici. Događaji, konferencije, promocije knjiga, televizija, radio ili časopisi, e-mail i društvene mreže neke su od formi javne komunikacije.

I. Predstavnici: Zaposlenici, volonteri, pripravnici, partneri i drugi koji rade s djecom u korist Udruženja.

J. Društvene mreže: Elektronski oblici komunikacije koji se koriste za dijeljenje informacija, komentara, poruka, slika, videozapisa i drugog sadržaja putem naloga Udruženja na društvenim mrežama.

Opšta pravila

Interakcije zaposlenih i saradnika Udruženja s djecom uvijek se zasnivaju na poštovanju dostojanstva djeteta, njegovom osnaživanju i pravima, s posebnim fokusom na pravo na zaštitu od zlostavljanja.

Sve aktivnosti koje uključuju kontakt s djecom uzimaju u obzir pravo djeteta na privatnost.

Direktan kontakt zaposlenih/saradnika Udruženja s djecom prilagođen je potrebama djeteta i odvija se isključivo uz pristanak djeteta.

Tokom interakcije, djeca se uvijek oslovljavaju s poštovanjem, a jezik koji se koristi u razgovoru prilagođen je njihovim sposobnostima.

Pored toga, svi zaposleni i saradnici Udruženja “Obrazovanje gradi BiH – Jovan Divjak”:

- tretiraju svu djecu jednako, bez obzira na njihovo porijeklo, izgled ili uvjerenja;
- pokazuju poštovanje prema različitosti djeteta, njegovim uvjerenjima, iskustvima i dječijoj perspektivi;
- pažljivo slušaju djecu;
- koriste nenametljiv i nepristrasan jezik, izbjegavaju etiketiranje te se izražavaju na način prilagođen nivou razvoja djeteta;
- stvaraju unutar Udruženja kulturu otvorenosti i zajedničke odgovornosti, omogućavajući diskusiju o brojnim temama i pitanjima zaštite djece.

Povjerljivost u pitanjima politike zaštite djece

Udruženje “Obrazovanje gradi BiH – Jovan Divjak” ima obavezu da upravlja osjetljivim informacijama s posebnom pažnjom, profesionalno i u skladu s relevantnim zakonima.

Zaposleni moraju sve informacije u vezi s bilo kojom prijavom sumnje ili stvarnog incidenta čuvati u strogoj tajnosti i mogu ih otkriti isključivo menadžmentu Udruženja.

Vrijednosti/principi u radu s djecom

Zaštita djece osigurava da zaposleni, terenski radnici, volonteri, saradnici i gosti neće izložiti djecu riziku ili zlostavljanju.

Vrijednosti i principi u radu s djecom:

- Sigurnost, zdravlje i dobrobit djece su na prvom mjestu;
- Potrebno je poštovati prava djece propisana Konvencijom o pravima djeteta, te ih promovisati, poštovati i unapređivati;
- Djecu treba zaštititi od bilo kakvog oblika zlostavljanja i iskorištavanja;
- Mišljenja djece moraju se prihvatiti i poštovati;
- Djeca, korisnici bilo koje vrste usluga ili ciljne grupe projekta koji se realizuje u Udruženju, učestvuju i doprinose razvoju aktivnosti;
- Interesi djece trebaju biti zaštićeni i promovisani;
- Neprihvatljivo je diskriminirati, isključivati ili marginalizirati dijete;

- Partneri s kojima saradujemo moraju poštovati i prihvatiti standarde zaštite djece u svakom projektu;
- Poštovanje privatnosti djece i povjerljivosti informacija.

Vrijednosti i principe ćemo realizovati tako što će se:

- Uvijek djelovati u interesu djeteta, poštujući njegovu individualnost;
- U svakoj prilici postupati s djetetom s poštovanjem i uvažavanjem njegovih potreba;
- Raditi na zaštiti i promociji dječijih prava propisanih Konvencijom o pravima djeteta;
- Cijeniti i poštovati mišljenja i stavove djece;
- Raditi s djecom s ciljem zadovoljavanja njihovih potreba, jačanja njihovih kapaciteta, sposobnosti i razvoja potencijala;
- Razumjeti djecu u kontekstu u kojem žive, razvijati empatiju prema različitostima;
- Raditi u partnerstvu s roditeljima/starateljima i stručnjacima kako bismo osigurali, zaštitili i unaprijedili prava djece;
- Osigurati da zaposleni, volonteri, terenski radnici i vanjski saradnici ne ostaju nasamo s djetetom.

Djeca s različitim mogućnostima ili razvojnim poteškoćama

Kada djeca s posebnim potrebama učestvuju u našim projektima, predstavnici će uložiti maksimalne napore kako bi osigurali njihovu inkluziju i sigurnost.

Kako bismo omogućili najbolji način pružanja usluga djeci s različitim mogućnostima ili poteškoćama, preporučuje se:

- Konsultovati se s djetetom kako bi se bolje razumjele njegove/njene potrebe;
- Konsultovati se s roditeljem/starateljem kako bi se bolje razumjele potrebe djeteta, kao i eventualna ograničenja u vezi s ponuđenim aktivnostima;
- Biti svjestan stavova koje dijete, njegova/njena porodica, zajednica i druga djeca u projektima ili aktivnostima mogu imati prema djetetu s razvojnim poteškoćama te poticati inkluziju i učestvovanje u najvećoj mogućoj mjeri.

Projekti i aktivnosti moraju biti inkluzivni i dobro osmišljeni za djecu s posebnim potrebama i razvojnim poteškoćama. Za djecu čije su različite sposobnosti ili invaliditet nevidljivi ili nisu očigledni, osoblje će, u okviru svojih mogućnosti, uložiti razumne napore da prilagodi projektne aktivnosti, promovise inkluziju i ponudi alternativne aktivnosti u kojima sva djeca mogu učestvovati. Valjanost posebnih potreba nikada ne smije biti dovedena u pitanje ili zanemarena.

Povreda privatnosti djece

Zaštita privatnosti djeteta odnosi se na djetetove lične podatke, kao i na fotografije, tekstove, filmove, itd. koji se proizvode u svrhu javnog prikazivanja.

Sve informacije o djetetovoj prošlosti, zdravstvenom stanju ili porodičnom porijeklu moraju biti pažljivo pohranjene u administraciji Udruženja i tretirane s povjerljivošću i diskrecijom.

Privatnost djeteta može biti narušena, na primjer, proizvodnjom neovlaštenog materijala za javno prikazivanje (fotografije, filmovi, tekstovi, itd.) koji prikazuju dječaka ili djevojčicu ili otkrivanjem osjetljivih informacija u kontekstu koji omogućava identifikaciju djeteta.

Djeca, pa čak i njihovi roditelji ili staratelji, možda nisu uvijek svjesni određenih oblika emocionalnog zlostavljanja koje se može desiti tokom kampanja prikupljanja sredstava i raznih aktivnosti povezanih s javnim odnosima ili komunikacijom.

Udruženje "OGBiH-JD" poštuje pravo djeteta na privatnost. Svi saradnici i vanjski partneri koji učestvuju u širenju informacija o djeci te u proizvodnji i distribuciji materijala za javno prikazivanje dužni su postupati u skladu sa sljedećim smjernicama:

- Prilikom proizvodnje materijala za javno prikazivanje koji prikazuje dijete, tražimo dozvolu i od djeteta i od njegovog/njenog zakonskog staratelja (ili barem odrasle osobe koja se brine o djetetu).
- Ne tražimo od djece da rade ili govore bilo šta što bi ih moglo prikazati kao 'objekte sažaljenja' (npr. pričanje o svojoj prošlosti ili apelovanje za donacije).
- Pažljivo koristimo imena djece, posebno kada su povezana s osjetljivim informacijama (npr. porodična pozadina, zdravstveno stanje, invaliditet ili negativno ponašanje).
- Postupamo oprezno pri kombinovanju tekstualnih i vizuelnih informacija, posebno kada tekst uključuje osjetljive podatke o djetetu ili kada fotografija ili video prikazuju osjetljive aspekte djetetovog života i otkrivaju njegov/njen identitet.

Postupanje prema ovim smjernicama osigurava poštovanje privatnosti djeteta i istovremeno podiže svijest o povredama te privatnosti. Na osnovu ovih smjernica, predstavnici koji rade direktno s djecom imaju pravo i obavezu zaštititi djecu od svakog pokušaja povrede njihove privatnosti – bez obzira na to da li je takav pokušaj namjeran ili nenamjeran.

Procedure

Prevenција incidenata u okviru Politike zaštite djece

A. Ublažavanje rizika zaštite djece u planiranju i implementaciji projekata

Kako bismo promovisali sigurnost, inkluziju i ravnopravno učešće sve djece, bez obzira na njihove sposobnosti, rasu, nacionalnost, vjerska uvjerenja, jezik, rod ili rodnu pripadnost, LGBTQ+ identitet i medicinska/fizička stanja, svi projekti i aktivnosti će biti procijenjeni kako bi se osiguralo da uzimaju u obzir ove faktore od početka procesa nastanka projekta do njegovog završetka. Navedeni faktori nisu konačni.

Procjena rizika će se provesti za sve projekte i aktivnosti koji uključuju djecu ili imaju direktan uticaj na djecu. Svi projekti, od njihovog procesa nastanka do završetka, biće evaluirani kako bi se osiguralo da ispunjavaju standarde zaštite djece. Osim projekata, ostale aktivnosti koje provodi Udruženje, implementatori ili partneri mogu uključivati, ali nisu ograničeni na istraživanja, zagovaranje, medijske kampanje i događaje (uključujući učešće djece).

Kad god je moguće, primjenjivat će se "Pravilo dvoje odraslih", što znači da su najmanje dvije odrasle osobe, članovi rukovodstva, prisutni i nadziru sve aktivnosti u kojima učestvuju djeca. Pravilo dvoje odraslih mora se primjenjivati jer (1) značajno smanjuje rizik od incidenta zlostavljanja, (2) štiti od lažnih optužbi, (3) smanjuje odgovornost i moguće tvrdnje o nemaru, te (4) omogućava dodatnu pomoć u slučaju nesreće ili hitne situacije.

Predstavnici nikada ne smiju:

- Ponašati se na način koji može biti nasilan ili izložiti djecu riziku od zlostavljanja
- Udarati, fizički napadati ili fizički maltretirati djecu ili prijetiti da će to učiniti
- Uključivati se u ponašanja koja su fizički neprimjerena ili seksualno provokativna
- Uključivati se u seksualne aktivnosti ili imati seksualni odnos s osobom mlađom od 18 godina, bez obzira na dobnu granicu punoljetstva/saglasnosti ili običaje
- Noćiti sami s jednim ili više djece koja učestvuju u projektima ili aktivnostima Udruženja, a nisu članovi njihove porodice, bilo u njihovom domu, prostorijama projekta ili na drugom mjestu
- Omogućiti da dijete koje učestvuje u projektu, a nije član njihove porodice, prespava u njihovom domu
- Dijeliti isti krevet s djetetom koje učestvuje u projektu ili spavati u istoj prostoriji gdje dijete spava, osim ako nisu članovi porodice
- Razmjenjivati lične kontakt informacije s djecom ili tražiti od djece njihove lične podatke
- Razvijati odnose s djecom koji mogu biti eksploatatorski ili nasilni
- Koristiti jezik, sugerirati ili nuditi savjete djeci koji su neprikladni, uvredljivi ili nasilni
- Nuditi djeci stvari lične prirode koje mogu sami obavljati (npr. odlazak u toalet, oblačenje, hranjenje, kupanje, itd.)
- Podsticati ili učestvovati u ponašanju djece koje je nesigurno ili nezakonito
- Ponašati se na načine koji su sramotni, ponižavajući, omalovažavajući ili degradirajući prema djeci, ili podržavati bilo koji oblik emocionalnog uznemiravanja
- Diskriminisati, pokazivati nepravedne preferencije ili različit tretman prema pojedinom djetetu, isključujući druge

- Tražiti susrete s djecom daleko od drugih odraslih osoba ili provoditi previše vremena nasamo s djetetom, na način koji može biti protumačen kao neprikladan
- Izlagati djecu neprimjerenim slikama, filmovima, muzici i web stranicama, uključujući sadržaj za odrasle, pornografiju i nasilje

Ova lista nije konačna niti ograničena samo na navedene tačke. Predstavnici moraju u svakom trenutku izbjegavati radnje koje bi se mogle protumačiti kao nepravilno postupanje ili potencijalno zlostavljačko ponašanje. Predstavnici nikada ne bi trebali biti dovedeni u situaciju u kojoj bi mogli biti napadnuti i optuženi za neprimjereno ponašanje.

B. Aktivni nadzor posjetilaca

Svi predstavnici i posjetioci će biti nadzirani i praćeni od strane osoblja Udruženja prilikom direktnog rada s djecom, kako bi se osiguralo da njihovo ponašanje bude u skladu s Politikom. Prije nego što stupe u kontakt s djecom, biće upoznati s cjelokupnom verzijom Politike. Ista procedura se primjenjuje na sve pojedince, institucije, partnere i vanjske saradnike koji će raditi s djecom kroz projekte Udruženja.

C. Zaštita djece u svim partnerstvima

Zaštita djece će biti poštovana od strane svih partnera, predstavnika, vanjskih saradnika i svih drugih pojedinaca ili organizacija/institucija s kojima ćemo saradivati na projektnim aktivnostima. Svi partneri su obavezni poštovati Politiku.

D. Posjetioci i Politika zaštite djece

Svi posjetioci će biti upoznati s Politikom zaštite djece u njenom punom obimu, u izvornoj verziji i na engleskom jeziku..

Intervencija u slučajevima sumnje na zlostavljanje djece

Sve izražene zabrinutosti shvatamo ozbiljno i poduzimamo odgovarajuće mjere. Brzo i transparentno reagujemo, uzimajući u obzir zakonske odgovornosti.

Svi predstavnici su odgovorni i obavezni prijaviti svaku sumnju na zlostavljanje djeteta (ili druge zabrinutosti u oblasti zaštite djece). Svaka odrasla osoba koja zataji informaciju ili prikrije bilo koji incident zlostavljanja smatra se saučesnikom.

Svi oblici zlostavljanja djece shvataju se ozbiljno, bez izuzetaka, i moraju biti prijavljeni u skladu s njihovom ozbiljnošću. Naš zadatak je da uvijek reagujemo, bez obzira na to da li se zlostavljanje smatra teškim ili blažim. Pri odgovoru na takve slučajeve osiguravamo da se vodi transparentan i pravedan proces kako niko ne bi bio pogrešno optužen i kako bi se zaštitila prava svih uključenih.

Zabrinutosti u vezi sa zaštitom djece mogu se prijaviti Izvršnom osoblju, koje će formirati tim od tri osobe koje će adekvatno reagovati u skladu s politikom i voditi evidenciju o svakom prijavljenom slučaju zlostavljanja djece. Ovaj tim čine direktor i dva druga člana osoblja. Osumnjičeni zlostavljač ili zlostavljači ne smiju biti članovi ovog tima.

Povjerljivost je od najveće važnosti pri vođenju slučajeva zlostavljanja; informacije se moraju tretirati s posebnom pažnjom. Dijete ili bilo koja druga osoba koja upravlja informacijama o djeci mora biti svjesna da će, ako se slučaj prijavi, informacija o zlostavljanju biti podijeljena samo s osobama ovlaštenim za pristup tim podacima, odnosno s timom i ostalim uključenim osobama.

Djeca, saradnici ili odrasli koji prijavljuju slučajeve zlostavljanja imaju podršku i zaštitu. Osoba optužena za zlostavljanje djeteta ima pravo na pošteno saslušanje.

U svim slučajevima potencijalnog ili dokazanog zlostavljanja djece, prioritet je briga i zaštita djeteta. Istovremeno, garantuje se zaštita svih uključenih osoba.

Optužbe ili zabrinutosti u vezi sa zlostavljanjem djeteta od strane drugog djeteta treba tretirati s posebnom pažnjom; ipak, moraju se rješavati kroz postupke zaštite djece. Rad s mladima koji su počinili zlostavljanje zahtijeva efikasan pristup koji osigurava zaštitu žrtava, dok istovremeno podržava maloljetnog počinitelja u suočavanju i mijenjanju njegovog/njenog ponašanja. Takav pristup podrazumijeva:

- Shvatanje da je dijete koje je zlostavljalo drugo dijete značajno drugačije od odraslih koji su počinili slične zločine, jer dijete nije u potpunosti svjesno razloga zbog kojih je počinilo zlostavljanje niti posljedica takvog postupka.
- Uzimanje u obzir da je najbolji interes djeteta najviši prioritet pri donošenju svih odluka – kako za žrtvu, tako i za počinioca.

Ako odrasla osoba počinio zlostavljanje, preduzimaju se pravne mjere u skladu sa zakonskim propisima.

Postoji jasna hijerarhija odgovornosti gdje jedna osoba vodi upravljanje informacijama i internu i eksternu komunikaciju o slučajevima zlostavljanja djece, uz podršku tima.

Odluke i mjere donose se brzo.

Slučajevi se prijavljuju nadležnim institucijama za zaštitu djece u skladu sa zakonskim propisima. Osoba odgovorna za internu i eksternu komunikaciju dužna je obavijestiti nadležne socijalne službe i policiju.

Pisani zapisi o svim prijavljenim slučajevima zlostavljanja i njihovim ishodima čuvaju se u arhivi.

Postupak u slučaju otkrivanja zlostavljanja od strane djeteta

Ako dijete otkrije da je na neki način bilo zlostavljano, član osoblja ili volonter treba:

1. Pažljivo slušati šta se dogodilo, bez pokazivanja šoka ili nevjerice.
2. Prihvatiti ono što je dijete reklo i omogućiti mu da slobodno govori.
3. Utješiti dijete, ali ne davati obećanja koja možda neće biti moguće ispuniti.
4. Nikada ne obećati djetetu da nećete nikome reći – jer to na kraju nije u njegovom najboljem interesu.
5. Uvjeriti dijete da ono nije krivo za ono što se dogodilo.
6. Naglasiti da je bilo ispravno što je reklo ono što se dogodilo.
7. Samo slušati, postavljati pitanja isključivo kada je potrebno nešto razjasniti.
8. Objasniti djetetu šta će se dalje dešavati i kome treba biti prijavljeno.
9. Sačiniti pisani izvještaj i bez odlaganja prijaviti incident.

Implementacija i nadzor Politike

Ova Politika zaštite djece stupa na snagu u trenutku njenog potpisivanja od strane Izvršnog direktora, a svi članovi osoblja će dobiti primjerak.

Politika zaštite djece će biti revidirana najkasnije dvije godine od stupanja na snagu kako bi se osiguralo da ostane efikasna i prikladna. Sve izmjene dokumenta politike moraju biti saopćene svim zaposlenicima i saradnicima.

Izvršno osoblje odgovorno je za implementaciju i sprovođenje Politike zaštite djece.

Svako kršenje ove politike smatra se disciplinskim prekršajem, što može dovesti do raskida svih ugovora o radu sa osobljem koje je uključeno u prekršaj.

Kodeks ponašanja za predstavnike

Svi predstavnici će potpisati sljedeću izjavu:

Potpisivanjem ove izjave obavezujem se da ću se pridržavati Politike zaštite djece:

- da ću se u svom radu voditi humanističkim, moralnim i etičkim vrijednostima profesije, kao i zakonima, protokolima i drugim obavezujućim dokumentima u svrhu zaštite prava djece i zaštite od zlostavljanja, zanemarivanja i eksploatacije;
- da ću redovno učestvovati u dodatnim edukacijama i supervizijama;
- da ću svu djecu tretirati jednako, bez obzira na spol, boju kože, rasu, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, imovinsko stanje, rođenje ili bilo koju drugu okolnost;
- da ću podsticati učešće djece u donošenju odluka;
- da ću svojim primjerom i odgovornim ponašanjem promovisati pozitivno ponašanje i nenasilnu komunikaciju;
- da ću učiti djecu kako da se zaštite od nasilja;
- da ću voditi računa o anonimnosti i povjerljivosti svih podataka o djeci, roditeljima i drugim uključenim korisnicima;
- da ću, ukoliko postoji sumnja ili saznanje da je dijete u riziku, odnosno izloženo bilo kojem obliku zlostavljanja ili zanemarivanja od strane vršnjaka ili odrasle osobe, obaviti razgovor s djetetom na odgovarajući način i informisati rukovodstvo o saznanjima, odnosno da ću se pridržavati pisanih protokola i smjernica Udruženja.

Sarajevo, 13. mart 2025. godine

Edin BEČAREVIĆ
Izvršni direktor